

49. Kdo naj posebno premajhnih drevesic ne presaja?
Tisti, ki ima slabo navado, da po vertih živino pase, ki velikrat majhne drevesca poškoduje ali pa celó pokonča.
50. Kako se mlade drevesca izkopujejo, da se jim koreninice preveč ne poškodujejo?
Najmanj se drevescom koreninice poškodujejo, če se začnejo na enem koncu ali na eni strani gredice kopati in se drevesce za drevescom z močno lopato iz zemlje vzdigne.
51. Kaj se stori z drevesci ko so izkopane?
Se morajo po koreninica in po vejicah obrezati.
52. Ktere koreninice se morajo obrezovati?
Najprej se prireže serčna korenina, ktera naravnost v tla gré.
53. Ktere korenine se še prirežejo?
Vse tiste koreninice, ki so kaj ranjene, se toliko prirežejo, da je šanta gladka.
54. Na kaj se mora posebno gledati, kadar se drevesce po vejicah obrezuje?
Kadar se drevesce po vejicah obrezuje, se mora posebno gledati, kakošne koreninice da ima.
55. Zakaj se mora na koreninice gledati?
Zato, da se mu več vejic pustí, če ima veliko dobrih koreninic, in manj, če ima slabe koreninice.
56. Ali pa ni škoda lepih vejic in veršičkov prirezovati?
Ni jih škoda, ker to mora biti, če ne drevó hira ali pa celó pogine.
57. S čim naj se drevesca obrezujejo?
Z ojštrim nožem.
58. Kako se morajo vejice z nožem obrezovati?
Tako da se nož tako zastavi, da se vejice vselej od spodej gori odrezujejo, in da je odreza našev za popkom.
59. Kam se vsadé obrezane drevesca?
Vsako v svojo jamo.
60. Kakošne morajo jame biti?
Če je zemlja rahla in ne mokrotna, je dosti, če so 3 čevlje široke, poldrugi čevelj pa globoke.
61. Kaj pa, če je zemlja zeló šodrasta ali pa težka?
Morajo pa biti jame še širje in globočejše.
62. Kadaj je dobro jame kopati?
V jeseni ali pa saj ene tedne pred sajenjem.
63. Zakaj?
Zato, da zemlja pomérzne in se zrahlja.
64. Koliko mora biti drevó od drevesa vsajeno?
Orehi in kostanji morajo biti najmanj po 6 sežnjev (klafter) saksebi, jabelka, hruške in češnje po 4, in češplje po 2 klaftri.
65. Kadaj je dobro drevesca še bolj narazen saditi?
Če je zemlja posebno dobra, in se vé, da bojo drevesa zeló velike zrastle.
66. Kako globoko se drevesca sadijo?
Tako globoko, da korenine, kadar zrastejo, ne pridejo v rujavo, mertvo perst.
67. Kadaj se smejo tedaj globočejše in kadaj se morajo plitvejšše saditi?
Če je rodovitna zemlja bolj debela, se smejo globočejše saditi; če je pa plitva, se morajo pa bolj plitvo saditi.
68. Kaj se stori, preden se drevesce v jamo postavi?
Se najprej mora kol v jamo postaviti in zabiti, potlej se smé vreči v dno jame, če je zlo globoka in perst deržeča, nekoliko kamnja, na to se dene enmalo srednje persti, kateri se priverže tudi kaka lopata slabe z močno sognjito tnalovino zmešane persti; potem se prideva zmiraj boljša s kako trohno zmešana perst in se rahlo pritlačuje, dokler ni jama enmalo bolj kakor do rodovitne persti napolnjena.
69. Kaj se potlej stori?
Se verže v jamo še ene dva persta debelo prav dobre in drobne persti; potlej se vzame drevesce in se tako v jamo postavi, da mu je kol na severni strani.
70. Kaj pa potem?
Zdaj se koreninice po persti razprostré in se začnejo s prav dobro in drobno perstjo zasipati, drevesce se mora

včasih enmalo potresti, da perst med koreninice šine, in perst se mora enmalo pritlačevati; na dobro perst je dobro spet kake trohne dati; pri češpljah je dober tudi droben gnoj, in na vse to se razgerne še perst, kar je je ostalo.

71. Kaj se naredí okrog drevesca?
En čevelj okrog drevesca se naredí skledi podobna jama, da mokroto k drevesu vleče.

72. Kaj je zdaj še treba drevescu storiti?
Treba ga je še z vodo zaliti in pa Boga prositi, da bi ga blagoslovil in mu rasti dal. L. Pintar.

Gradška asekuracija proti ognju

v pretečenem letu 1856.

Iz dokazka, ki ga je vodstvo gradške asekuracije proti ognju te dni na svetlo dalo, se vidi, da v pretečenem letu 1856 je 1950 gospodarjev na novo k nji pristopilo: iz Štajarskega 1163, iz Krajskega 438, iz Koroškega pa 349.

Zavarovanih jih je bilo 5050 za 2 milijona 472.525 fl. zavarovane vrednosti, za 3 milijone 283.250 fl. pa klasne vrednosti. Vesvoljno premoženje, ktero je bilo lansko leto pri omenjeni asekuraciji zavarovano, je zneslo 73 mil. 911.025 fl.

Vodstvo asekuracije je lani pogorelom 155.366 fl. in 14 kr. za škodo ognja povernilo, in sicer: Štajarcom 97.176 fl. 27 kr., Korošcem 43.374 fl. 15 kr., Krajncem pa 14815 fl. 32 kr.

Letošnja tarifa je postavljena kakor lani na 15 krajcarjev od 100 goldinarjev. To plačilo se pa mora kakor je že večkrat rečeno bilo, do konca tega mesca sušca, namreč zadnji čas 10 dni po sv. Jožefu upravnikom te asekuracije odrajtati. Kdor ob pravem času ne plača, naj si sam pripiše, ako ga nesreča ognja zadene, da ob povračilo pride.

S pomočjo te asekuracije se je lansko leto 684 pohišttev, ki so bile poprej s slamo krite, s ceglom pokrilo, 7 so jih s škerlmí, 6 s kositarjem, 120 pa s škodlami pokrili. Napravilo se je zraven tega tudi 388 zidanih opazev 234 varnih dimnikov, 53 strelovodov, 99 pohišttev pa se je na varniši in prostorniši kraj prestavilo.

Gospodarjem na Štajarskem, Koroškem in Krajskem, za ktere je imenovana asekuracija napravljena, podamo nje izkazek pretečenega leta z živo željo: da bi od leta do leta več gospodarjev svoje pohištva zavarovali, in da bi res kadaj reči mogli: „zdaj se ognja ne bojimo, ker imamo svoje poslopja zavarovane!“

Živi ogenj.

V mični g. Draganovi povestici „Spoznanje“ smo brali, da slovenski pastirji, kadar si kurijo, okoli ognja skačejo popevajoči: Živi ogenj, jari žerec, kožoderec, vse polizavec, vse požigavec, hom, hom, hom!

Iz teh verstic vidimo, da je starim Slovencom ogenj veljal za živo bitje. Tudi stari Nemci so ogenj imenovali quecfiur, daz quecke fiwer ¹⁾, primeri serbsko: vatra živa, oganj živi ²⁾, in latinsko: ignis animal ³⁾, dalje τὸ πρὸς θνητῶν ἐμπύρον pri Egipčanih ⁴⁾, — toraj so si stari narodi ogenj mislili ko požrešno, žereče, gladovno, nikdar sito žival, vorax flamma, freker, bitar fiur, bitar logna, grádag logna itd., kakor se vse v skandinavskih starih spisih ogenj velí ⁵⁾. Znamenito je, da v basnoslovji starih Indov se bog bliska in groma Indra-Pardžanja = slovenski Vidras-Perkun velí Irubukša ⁶⁾ „validus vorax“, in s tem imenom se ujema slovansko historiško ime Jarožir = der gewaltige Fresser, primeri gore: živi ogenj, jarižerec.

Jarožir je toraj bilo priime Perkunovo. Izklik: hom, hom, hom! pa opominja na staroslovenski Homa, boga ognja, indiški homa, „sacrificium Deo Agni dicatum“.

¹⁾ Grimm „Deutsche Mith.“ str. 568. — ²⁾ Vuk I. XLVI. dalje 3, 8. 20. — ³⁾ Cicero „De nat. Deor. 3. 14. — ⁴⁾ Herodot 3, 16. — ⁵⁾ Saem. „50 b. Hel.“ 78, 22 in na drugih mestih. — ⁶⁾ Amarasinh. ed. Paul. str. 41. 42. — ⁷⁾ Zastran igre;

Ravno tako so me razveselile imena Kulda, Svarda, Baroda; tudi one so priimena Vidrasa - Perkuna. Znano je, da so Indi, Germani in Slovani, tudi stari Gerki mislili, da Indra-Pardžanja kadar gromí, meče kamnate krogle „açman“, nemški Donar pa hamar = kamen. Slovaci imenujejo to kroglo kule, toraj Kulda pomenjuje „Der Donnersteingeber“. Strela se velí v sanskritu svaruš; s to besedo se ujema ime polabsko-slovanskega boga Svaroh od korenike svar fulgere, toraj Svarda pomenjuje „der Blitzgeber“. Na kamnu rimsko-slovenskem hranjenem v gradu Tanzenbergu na Koroškem stoji možko ime Svarda. (Muhar „Röm. Norik.“ I. 186).

Pa tudi Baroda, katero ime celó v kranjskih narodnih pesmih nahajamo, izrazuje deževnika ali dežodatelja. V Zendu se velí vara dež, novoperziški: bârân, slovenski bara, mokrota, močvirina, toraj Baroda, „der Regengeber“. Primeri priime indiške Çive Varadâ.

Glejte dragi domorodci, da ni nobena besedica zavreči, in kako važne so za basnoslovne preiskave narodne pesmi, vere, šege in celó otročje gurače. Gosp. Dragana pa prosimo, naj nam večkrat priobčuje kaj takošnih mičnih povestic. Kadar mi bode ugodilo pomen ostalih, v tej povestici še navedenih imen, kakor Namoš, Kert itd. razrešiti, jih bodem tudi „Novicam“ priobčil 7). Dav. Terstenjak.

Novičar iz avstrijskih krajev.

Iz Šoštajna na Štaj. 7. marca. Danes jutro med drugo in tretjo četertinko na štiri je tudi pri nas močen potres bil, kakoršen že veliko let ne. Terpel je blizo 15 sekund. Duri, okna in stekla na mizi so klepetale, da smo se vsi iz spanja zbudili. Podnebje bilo je jasno in mirno, ob potresu pa se je slišal močen, molkel vihar. V šolo pridši mi pripovedujejo otroci: „Pri nas je ura obstala, pri nas so kokoši z gred poskakale, pri nas je božja martra s stene padla, jaz sem straha se jokala itd.“ Povém otročičem, kaj je potres, kake spremembe je že napravil po svetu: da so tu in tu puščave, kjer so bile nekdanj lepe mesta, — tu in tam jezera, kjer je bila nekdanj kopna zemlja itd. Neki fantič sklence ogovor: Hvala Bogu, da se pri nas še ni kaj takega pripetilo! — Še povém, da naše polja so do malega še pokrite z belo, merzlo odejo, pa smo zapazili, da se je ozimina zeló pogubila. Ob pravem času sem povedal otrokom v šoli — da naj tudi domá povedó — kaj letošnja zima tirja, žita na njivah zavarovati: da se ima sneg na njih preorati ali prekupati, pa prostemu kmetiču se to zdi novo in prazno delo, ker meni, ko pride jug, bo že sneg preoral. Vidi se že, da bo jug jel prepozno svoje delo opravljati. Mnogim kmetom že tudi klaje primanjkuje. Tak nam bo pustila terda zima opuljene njive, medlo živino, malo in slabega gnoja, — tarnja pa tudi ne bo pomagala kmetu, ki si svetovati ne dá.

Musi.

Iz Ložke doline. D—n. Za dunajsko razstavo Vam mislim tudi nekaj poslati, če ni že prepozno *). 7. dan t. m. smo tudi pri nas čutili potres ob $\frac{3}{4}$ na 4; bil je precej hud, vendar brez vse škode. Bilo je sicer jasno vreme, vendar se je že jug čutil, in res se je bil še tisti dan prikazal.

Novičar iz raznih krajev.

V četrtek popoldne ste Nju Veličanstvi srečno dospele na Dunaj, kterege ste zapustile pred 4 mesci. — Vsem

„Hod'mo deža prosit“ še omenim, da tudi Serbi tako za dež prosijo (glej Vukove „pjesme dodolske“ 86—88). Tudi pri starih Nemcih je ta običaj vladal, samo da so za bajilo (Zauber-mittel) deklinici na mazinec prave noge privezali blen (hyosciamus). Glej več o tem Grimmovo „Deutsche Mithologie“ str. 560. Pis.

*) Ni še prepozno ne. Prav je, da pošljemo, kar naj več moremo. Vred.

vojakom, od feldvebelja doli, ki so leta 1848 in 1849 prisego prelomili in na Laškem pobegnili iz armade, so Cesar po sklepu od 27. febr. l. l. prizanesli in dovolili, da se smejo, ako se niso ukrivičili še kakošnega drugega hudo delstva, brez vse kazni poverniti k armadi in doslužiti navadni čas vojaške službe; tedaj se ima tudi tistim, ki so se že prej vernili k armadi, pa so zavolj pobega obsojeni bili k podaljšani vojaški službi, ta podaljsek odpustiti. — Po cesarskem dovoljenji se ima tistih 10.000 gold., kateri bi bili imeli goriško občino (sosesko) za napravo ceste do Romansa zadeti, iz državne dnarnice plačati. — Že je za gotovo določeno, da perve dni majnika se bota Cesar in Cesarica spet na pot podala in sicer na Ogersko. — Pričakuje se razun drugih novih postav ob kratkem tudi nova postava zastran Judov, nova obertnijska ali rokodelska postava, od ktere se je unidan govorilo, da je za več let odložena, in pa več colnih postav. — 26. dan p. m. je začela avstrijska armada zapušati Moldavo in Valahijo ter bode spraznila do 15. t. m. popolnoma te deželi, v kterih je od septembra 1854 bila. — Na Angležkem se sedaj od ničesa drugega ne govori kot od volitve novih poslancov za državni zbor. V tem pa se slava poje Palmerstonu, da se menda že sramujejo tisti, ki so mu jamo kopali, pa bojo padli kmali sami va-njo. Do 25. t. m. se pričakuje razglas, ki bode poklical novi državni zbor (parlament), kateri se bo snidel mesca maja. Za vojsko v Kini dela ministerstvo sedaj še krepkeje priprave; 5000 vojakov ima berž tjè odriniti in s francozko vlado je nek že tudi zedinjenje sklenjeno. — Černogorski knez je, kakor smo povedali, že v Parizu, pa do 10. t. m. ni še bil pri cesarji Napoleonu. „Agram. Zeit.“ piše čudno novico, da rusovska vlada noče vprihodnje več Černogorcem darovati navadnega dnarja in da je zatega voljo knez prepovedal, da se v cerkvenih molitvah ne smé več moliti za rusovskega cara!! Nasproti temu pa beremo v drugih časnikih, „da na svet rusovske vlade in z rusovsko dnarno pripomočjo je potoval knez Danilo v Pariz; odtod gré v London, Berolin in na Dunaj, kamor ima perve dni maja priti. Knez želi, da s pripomočjo vseh velikih vlad bi se pravda njegova zoper Turke tako rešila, da bi se Černogora zamogla samostojna vzderžati; da bi ji bila rusovska vlada odtegnila navadni vsakoletni donesek, ni res“. Čigava je po tem takem prava? — Iz Carigrada se piše, da so poslednji čas v turški colni v Galati mnogo slovanskih molitvinih knjig zadržali in odvzeli, ktere so imele na Bugarsko iti, ker so našli v njih molitve, naj bi mili Bog pokončal turško carstvo in ga podelil pravovernemu caru. — Čez tisto neumno prerokovanje, da ima repata zvezda 13. roznika našo zemljo razrušiti in pokončati, se berejo sedaj mnoge zabavljiče, in prav je, da se neslana novica do dobrega prerešetá. „Res je — pravi neki časnik — „da je repata zvezda od leta 1556, ki je plahega Karola V. s prestola spodila in razujzdanega Filipa na-nj posadila, kje zaostala, ker čas njenega krogoteka je 292 let, in bi bila tedaj imela že leta 1848 priti, pa je ni bilo; morebiti so jo tadanje prekucije ostrašile ali pa je ona nevidno takrat svet prekucovala. Tudi lani je imela priti, pa je spet ni bilo, čeravno so je zvezdogledi pričakovali. Ker je po tem takem očitno, da nihče ne vé, kdaj da ima priti, kdo zdrave pameti more tako prederzen biti, da jo prerokuje na 13. roznika in hoče sedaj celó dan in uro vediti, ko se dosihmal še leto ni moglo uginiti! Kar se pa tiče pokončanja zemlje, na katero ima repatnica terčiti, je prerajtal slavni natoroslovec Arago, da je to z jedrom in repom celó nemogoče in v taki primeri kakor je številka 1 do številke 281 milijonov. Po Heršelji vaga več milijonov milj dolgi rep le kake 2 lota, njegova gostost in tišavna moč pa je milijon- in milijonkrat manja in slabeja kakor moč zemeljne atmosfere.